обмеженість державних коштів, виникає нагальна необхідність вибору пріоритетних напрямів щодо бюджетних інвестицій, а також підвищення ефективності їх використання, а саме їх спрямування в інноваційні точки розвитку [6].

Досвід економіки України свідчить, що саме бюджетні інвестиції мають вкладатися в напрями, що утворюють інноваційний розвиток економіки. На жаль, протягом останніх років не було запропоновано чіткого визначення пріоритетних напрямів бюджетних інвестицій. Під час аналізу та вибору пріоритетних напрямів має бути враховано вплив на економіку в цілому, тобто всі так звані зовнішні та внутрішні ефекти державних інвестицій, а не тільки їх рентабельність на рівні окремих інвестиційних проектів або державних програм [6]. Такий підхід сприятиме посиленню впливу бюджетних інвестицій на інноваційний розвиток країни. Держава може стати безпосереднім провідником інноваційного розвитку, замовником і організатором досліджень і розробок на найсучасніших напрямах науково-технічного прогресу та сприяти їх упровадженню в усі сфери економічної діяльності.

Висновки. Отже, з викладеного матеріалу можна зробити наступні висновки:

- інноваційний шлях розвитку – єдиний можливий напрямок забезпечення конкурентоспроможності підприємств в сучасних зовнішньоекономічних умовах. З огляду на сировинне спрямування експорту українських виробників необхідна швидка переорієнтація на нові технології, оновлення основних фондів підприємств для забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на міжнародному ринку;

- зростання обсягів фінансування інноваційної сфери шляхом розробки власних інноваційних проектів з подальшим їх впровадженням. Основний аспект треба робити на практичну діяльність інноваційних структур, зберігаючи при цьому темпи розвитку прикладної площини проблеми;

- сприяння зацікавленості підприємств до впровадження інновацій шляхом створення певних умов – чітке законодавче регулювання діяльності, надання «податкових канікул» для підприємств та інші;

- збільшення фінансування інноваційних проектів шляхом отримання ресурсів з державного бюджету. Динаміка фінансування витрат свідчить про непослідовність і невизначеність шляхів фінансування за рахунок державного бюджету. Отже, на нашу думку, необхідним є затвердження плану фінансування інноваційного сектору економіки з чітким розписом обсягів фінансування та видів інноваційної діяльності, на які буде спрямовано таке фінансування.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Поддєрьогін А. М. Інновації та їх фінансове забезпечення в харчовій промисловості України / А. М. Поддєрьогін, А. В. Корнилюк // Фінанси України. – 2009. – № 11. – С. 95.
2. Головченко Т. М. Інноваційний розвиток як основний напрямок забезпечення конкурентоспроможності підприємства / Т. М. Головченко, Б. В. Рябошапка // Економічний простір : Збірник наукових праць. – № 7. – Дніпропетровськ : ПДАБА. – 2009. – С. 60-66.
3. Космидайло І. В. Проблеми інноваційного розвитку в Україні та шляхи їх вирішення / І. В. Космидайло // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – №2. – С. 20-27.
4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www. ukrstat.gov.ua.
5. Федулова Л. І. Інноваційний розвиток промисловості України : тенденції та закономірності / Л. І. Федулова // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – №3. – С. 82-97.
6. Затонацька Т. Г. Економіко-правові аспекти бюджетного інвестування в інноваційній сфері / Т. Г. Затонацька // Фінанси України. – 2007. – №4. – С. 36-43.

УДК 658.15: 005.591.6

ЄВТУШЕВСЬКА О.О., канд. екон. наук, асистент
Одеська національна академія харчових технологій

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Розглядаються можливі напрямки удосконалення організації інноваційної діяльності на підприємстві з врахуванням позитивного зарубіжного досвіду.

Ключові слова: організація інноваційної діяльності, інноваційне підприємство, інноваційна інфраструктура.

Possible directions of improvement of organization of innovative activity are examined on an enterprise taking into account positive foreign experience.

Keywords: organization of innovative activity, innovative enterprise, innovative infrastructure.

Вступ. Ігнорування або неадекватне врахування позитивного зарубіжного досвіду у сфері організації інноваційної діяльності на рівні окремих підприємств, галузей, регіонів, як і на національному рівні, суттєво затримує подальший прискорений розвиток України. Без сумніву, в Україні спостерігаються певні історичні, культурні, економічні та інші відмінності, які слід врахувати при створенні національної моделі інноваційного розвитку. Але фундаментальні ринкові закони діють незалежно від менталітету нації, умов історичного розвитку, культурних традицій або інших особливостей розвитку країни. Саме тому доцільним є аналіз та обстеження позитивного зарубіжного досвіду організації інноваційної діяльності на підприємствах та його системне використання в специфічних умовах України.

Постановка завдання. Проаналізуємо позитивний зарубіжний досвід організації інноваційної діяльності з метою застосування його в специфічних історичних, економічних, соціальних та інших умовах України.

Результати. Федеральним Законом США про інноваційну діяльність визначена основна організаційна форма інноваційної діяльності - інноваційне підприємство (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інкубатор тощо); підприємство (об'єднання підприємств), що розробляє і реалізує інноваційні продукти і (або) продукцію чи послуги, обсяг яких у вартісному вимірі перевищує 70% його загального обсягу продукції і (або) послуг; підприємства, організації, установи, їх об'єднання, асоціації будь-якої власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні підприємства), які складають інноваційну інфраструктуру інноваційного сектора економіки. Слід констатувати, що розвиненої інфраструктури інноваційної діяльності на регіональному рівні в Україні сьогодні немає. Відповідно, немає таких інноваційних підприємств, як фірми «спін-офф», фірми – експлеренти, фірми – патієнти, фірми – віоленти, які супроводжують інноваційний процес на кожному із його етапів. Якщо ж цього немає, то інноваційний процес не може відтворювати себе на постійній основі, а тому в Україні інноваційна діяльність окремих підприємств виглядає як діяльність «від випадку до випадку» [4].

Розглянемо більш детально організацію інноваційної інфраструктури в розвинутих країнах Заходу, бо в цьому аспекті Україна все більше відстає не тільки від США і країн Західної Європи, а останнім часом і від Росії.

Інноваційний сектор економіки в розвинутих країнах представлений декількома сегментами. По-перше, – корпоративними структурами (сюди входять науково-дослідні підрозділи великих компаній або їх дочірні венчурні фірми, що є інноваційними підприємствами, виділеними зі складу корпорації на період створення і комерційного освоєння нововведення (фірми - «спін-офф») і керовані через спеціальні підрозділи головних компаній. По-друге, – державно-громадськими утвореннями (зокрема навчальними закладами, університетськими дослідницькими центрами, і т.п.). По-третє, – малими інноваційними фірмами (МІФ). Нічого подібного в Україні, за невеликим виключенням, немає [9].

Даному (інноваційному) сектору економіки властиві високі темпи зростання. Так, загальна кількість інноваційних фірм в США в 1976-1986 роках зросла з 53,7 до 88,4 тис., тобто збільшилася в 1,6 рази, а на початок 90-х років склала близько 100 тис. одиниць. Більша частина цих фірм представлена МІФ: у тих же США в різних сферах інноваційного бізнесу вони складають від 70 до 98% всіх підприємств, і на них припадає від 16% до 20% зайнятих. Такі фірми є технологічними лідерами в галузях двох типів: у динамічних, зі швидко змінною технологією, і в ембріональних, тобто таких, які тільки зароджуються (у решті галузей, як правило, технічний розвиток здійснюють великі компанії). Так, у сфері програмного забезпечення 98% фірм – малі; у галузі фототехніки і оптики – 97; у наукоємному сервісі і сфері контролю і вимірювань – по 96%). Нічого подібного в останні роки в Одеській області ми не спостерігаємо, а весь інноваційний потенціал розробники регіональної інноваційної політики та інноваційних програм розвитку вбачають в інноваційному підсиленні традиційних галузей економіки (туризму, АПК, машинобудування, металургії) [4, 9].

Становлення інноваційного підприємництва тісно пов'язане з розвитком практики венчурного (ризикового) фінансування. У широкому значенні під ним маються на увазі всі вкладення в ризиковані, з погляду фінансових результатів, проекти, перш за все у сфері високих технологій. У вузькому значенні воно означає довго- або середньострокові інвестиції у вигляді кредитів або вкладень в акції, здійснювані венчурними фондами з метою створення малих швидкозростаючих компаній. Найчастіше малі ризикові (або венчурні) підприємства пов'язані з сферою НІОКР, тому для їх позначення використовується термін “малі інноваційні підприємства”. Венчурні фонди існують в декількох організаційних формах, головною з яких є спеціалізована незалежна фірма венчурного капіталу (ФВК). Далі по значущості йдуть венчурні фонди великих корпорацій, інвестиційні компанії малого бізнесу, науково-дослідні товариства з обмеженою відповідальністю, що є формою сумісного фінансування НІОКР.

Через свої венчурні фонди корпорації здійснюють ризикове фінансування малих фірм, які є формою інтеграції останніх з великими структурами. З урахуванням цієї обставини перспективи розвитку в Україні венчурного фінансування доцільно пов’язати перш за все з реалізацією можливостей фінансово-промислових груп, що з’являються. Налагодження їх взаємодії з малими інноваційними фірмами сприяло б пом'якшенню суперечності між незатребуваністю чималого наукового потенціалу українських учених і необхідністю кардинального оновлення технічної основи майже всіх галузей народного господарства, в тому числі і молокопереробного підкомплексу. Держава покликана створити адекватне цій задачі зовнішнє середовище, а також здійснювати пряму фінансову підтримку пріоритетних венчурних розробок. Важливу роль здатні зіграти спеціальні фонди фінансування, що

ініціюються державою і об'єднаннями підприємців,

Інноваційний бізнес - найуразливіша частина українського малого бізнесу. Один з найважливіших аспектів ефективної організації інноваційної діяльності в країні сьогодні є наявність потужної інформаційної підтримки цієї діяльності. Сьогодні в західних країнах всі наукові видання та публікації, в тому числі і періодичні, мають електронну форму. Вчені та практики там вважають, що якщо якоїсь наукової, дослідницької, технічної, економічної або іншої інформації немає в «Інтернеті», то її немає зовсім. А в Україні навіть щорічний доклад НАНУ не варто шукати в Інтернет – виданнях.

Аналізуючи міжнародний досвід, слід зазначити, що розвиток наукоємкого сектора економіки завжди і скрізь загострює проблему висококваліфікованих кадрів. Запрошення фахівців з інших країн цю проблему повністю не вирішує, дефіцит існує і збільшується. За даними Американської асоціації по інформаційній техніці і технологіям (ITAA), дефіцит кадрів в комп'ютерній індустрії США в 1998 р. складав близько 350 тис. працівників (у 1997 р. – 190 тис. працівників). Відділ технічної і технологічної політики при Департаменті торгівлі США вважає, що до 2006 року кадровий дефіцит в цій області перевищить 1 млн. осіб. Схожі проблеми виникають і в інших індустріально розвинених країнах, що зробили прорив в інформаційну економіку. Отже, щоб підтримати темпи зростання у високотехнологічній наукоємкій промисловості, країнам, що швидко розвиваються і до яких належить Україна, доводиться використовувати інтелектуальний потенціал менш розвинених країн, в яких нижча вартість наукової праці. А тому, на наш погляд, терміново слід розробити іміграційну політику, яка стимулювала б приїзд в Україні людей з капіталами та інтелектуальними ресурсами.

Висновки. Недостатність інфраструктури по комерціалізації технологій в Україні, впровадження передових розробок у виробництво, як і раніше, залишається слабким місцем української науки. Україна практично ще й не приступила до організації такої поширеної на Заході форми бізнесу, як венчурні фонди і компанії. Слабо розвинена і посередницька мережа. В даний час діє, можливо, не більш двох-трьох десятків українських консалтингових фірм, що спеціалізуються у сфері пошуку і комерціалізації високих технологій, причому дійсно активними серед них є одиниці. Більшість цих компаній базується в Києві В Україні діє також певне число дочірніх структур або представництв іноземних компаній, що займаються пошуком і трансфертом технологій, а також уповноважених приватних осіб, що виконують доручення в цьому напрямі. Незначну участь в процесі комерціалізації технологій беруть також патентні повірені і патентно-правові фірми.

Незважаючи на накопичений певний позитивний досвід по створенню інфраструктури комерціалізації технологій і ринку інтелектуальної власності, така інфраструктура Україні практично відсутня, і широкомасштабна діяльність по комерціалізації технологій не ведеться.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 р. № 40-IV. // Відомості Верховної ради № 36 за 2002 р. стор 882- 892.
2. Закон України від 01.06.2000 р. № 1775 -111 “Про ліцензування певних видів господарської діяльності” // ВВР. – 2000 - № 36 .
3. Гальчинський А. С. Інновації як стратегія українських реформ / А.С. Гальчинський, В. М. Геєць, А. К. Кінах. – К : Знання України. – 2002. – 326 с.
4. Зубець М. В. Розвиток інтеграції та інвестиційно-інноваційної діяльності. / М. В. Зубець, С. А. Володін // Економіка АПК. – 2003. - № 11. – С. 3-9.
5. Кравченко В. В. Інвестиції як один із шляхів покращення конкурентоспроможності підприємств // www/confcontact.com.ua.
6. Матеріали Парламентських слухань у ВРУ щодо Стратегії інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / Г. О. Андрощук, І. Б. Жиляєв, Б. Г. Чижевський, М. М. Шевченко – К : Парламентське вид-во, 2009. – 632 с.
7. Офіційний сайт Державного агентства України з інвестицій та інновацій // www.in.gov.ua.
8. Офіційний сайт Держкомстату України // www.ukrstat.gov.ua.
9. Черток Д. Л. Проблеми залучення інвестицій в економіку України та шляхи їх рішення / Д. Л. Черток, С. П. Тітова // www.udau.edu.ualibrary.